

ODBOR ANALÝZ A PLÁNOVANIA ————— marec – apríl 2023

Vážené kolegyně a kolegovia,

Ukrajina sa síce nachádza na začiatku svojej protiofenzívy, ale mienkotvorné think-tanky sa už zamýšľajú, ako sa z bojiska dostať k rokovaciemu stolu. V sérii zahraničných analýz a článkov sa dočítate ako dosiahnuť rovnováhu vzťahov na oboch brehoch Atlantiku, ako posilniť našu bezpečnosť na samite NATO vo Vilniuse, ako Západ môže čeliť zmenám v čoraz viac blokovom usporiadaní sveta, či akú úlohu má americká diplomacia v oblasti kontroly jadrových zbraní. Zaujali nás komentáre k ceste prezidenta Macrona v Číne, ale aj hodnotenie vývoja v Iráne a vnímanie posolstiev ukrajinskej diplomacie v rozvojovom svete. Sériu uzatvára ruský pohľad na lekcie z vojenského ťaženia na Ukrajine.

Príjemné čítanie vám praje

Tím Odboru analýz a plánovania / Oddelenia strategických analýz

UMENIE VAZALSTVA

Ako ruská vojna zmenila transatlantické vzťahy

ZÁPAD POTREBUJE NOVÚ STRATÉGIU

Plán ako sa dostať z bojiska k rokovaciemu stolu

PÁR POZNÁMOK PRE LÍDROV NATO

pred ich samitom vo Vilniuse

VOJNOVÁ DIPLOMACIA UKRAJINY

Čo nefunguje na globálnom Juhu

MACRON V ČÍNE

Postrehy k ceste, ktorá vyvolala vlnu kritiky

ULOHA AMERICKEJ DIPLOMACIE

pri čelení o ruským jadrovým hrozbám a vyhrážkam

STRATENÝ V TRANZÍCII

Kam môže smerovať Irán?

SVET BLOKOV

Ako USA a spojenci môžu čeliť vytváraniu blokov

LEKcie Z KONFLIKTU NA UKRAJINE

Správa Valdajského klubu

Bývalý osobitný poradca námestníka pre Európu a Áziu na STADEPe a súčasný šéf výskumu v ECFR Jeremy Shapiro spolu so šéfkou berlínskej pobočky think-tanku ECFR Janou Puglierin poukazujú v kritickom článku ako vojna v Európe odhalila hlbokú závislosť Európy od USA v otázkach bezpečnosti a to aj napriek snahám EÚ o dosiahnutie "strategickej autonómie". Článok sa zaoberá otázkami prečo sa vedúce postavenie USA vrátilo do Európy s takou intenzitou, či pretrvá aj po vojne a čo návrat Ameriky do Európy znamená pre budúcnosť severoatlantickej aliancie a členských štátov Európskej únie.

Na základe epizódy dodania nemeckých tankov Leopard 2 na Ukrajinu si autori kladú otázku, prečo vedúci predstaviteľ najmocnejšej krajiny v Európe verí, že je osamote a bezbranný, ak nekoná v súbehu s US? Prečo v čase, keď na európskom kontinente zúri vojna, tak je aj naďalej potrebné líderstvo US na riešenie aj tých najmenších sporov medzi spojencami? Prečo bohaté a vyspelé krajiny so známymi bezpečnostnými dilemami a rastúcim povedomím, že pokračovanie ich závislosti na US predstavuje pre nich dlhodobé riziko sú naďalej také neschopné formulovať vlastné reakcie na krízy v ich susedstve?

Podľa autorov existujú dve základné príčiny. Všetka pozornosť na úpadok Ameriky v porovnaní s Čínou a nedávne otrasy v domácej politike US zastrelí kľúčový trend v aliancii za ostatných 15 rokov. Od finančnej krízy v roku 2008 sa US stali oveľa silnejšími v porovnaní so svojimi európskymi spojencami. Transatlantické vzťahy sa nestali viac vyváženými, ale naopak viac v nich dominujú US. Nedostatočné angažovanie sa Európanov v rusko-ukrajinskom konflikte tak vyplýva z rastúcej nerovnováhy síl v aliancii a v Bidenovej administratíve sú US čoraz ochotnejšie využívať tento svoj rastúci vplyv. Druhou príčinou je, že Európanom sa nepodarilo nájsť konsenzus, ako by mala väčšia strategická suverenita vôbec vyzerat', ako sa pre jej dosiahnutie zorganizovať, kto by mal v prípade krízy rozhodovať a ako si rozdeliť náklady. Čo je horšie, európske štáty sa nevedia zhodnúť ako konať a nedôverujú si natoľko, aby boli schopné dosiahnuť kompromisy v týchto otázkach. V tejto súvislosti Európania ani nemôžu vedieť, ako by naložili s väčšou mierou autonómie, alebo ako by sa mohli odlišovať od Ameriky, pretože nemajú žiadne postupy, alebo schopnosť rozhodovať o svojich vlastných politikách. V očiach väčšiny Stredoeurópanov a Východoeurópanov boli prístupy DE a FR voči RU zdiskreditované. Preto DE spočiatku nebolo schopné prevziať vedúcu úlohu pri formulovaní európskej reakcie na vojnu na Ukrajine obdobným spôsobom ako po anexii Krymu v 2014. Východné ČŠ EÚ tentoraz nevnímali Berlín ako "čestného sprostredkovateľa" a nezabudli ani na Macronovo úsilie z 2019, ktoré podnikol bez konzultácie s nimi, rokovať s Ruskom o návrhu nového bezpečnostného poriadku v Európe. Tak ako európsku reakciu na inváziu nemohli viesť FR a DE, ani konzistentne proti-rusky naladené ČŠ EÚ, osobitne PL, nemohlo prevziať európsku iniciatívu kvôli deficitom v oblasti právneho štátu, alebo kvôli svojej relatívnej malosti, či zdrojovej slabosti. Bez líderstva US, by sa Európania pravdepodobne nedohodli na ničom a Amerika tak zostáva jedinou skutočnou, všeobecne akceptovanou možnosťou. Aj preto sa členovia NATO vracajú k svojim zvykom z čias studenej vojny, kde Američania určujú smer, zatiaľ čo Európania tlačia zozadu, alebo jednoducho len nasledujú US.

**RUSKÁ INVÁZIA UROBILA
VIAC NEŽ LEN
SPOCHYBNILA MYŠLIENKU
EURÓPSKEJ SUVERENITY**

**BEZ LÍDERSTVA AMERIKY
BY SA EURÓPANIA
NEDOHODLI NA NIČOM**

V závere článku autorská dvojica varuje pred vytvorením nerozumného „vazalského“ vzťahu a apeluje na rozvoj európskeho piliera NATO cestou vytvorenia nezávislých kapacít Európy na dlhodobú podporu Ukrajiny a rozvojom vojenských spôsobilostí Európanov v rámci NATO a mimo neho. Ďalej odporúča vo väčších počtoch nasadiť európske sily na východnom krídle, spolu s návrhom nahradiť sily US vo vybraných prípadoch, ako aj navrhuje vytvoriť geo-ekonomické NATO spolu s EÚ, US a UK, ale aj osobitné EU-UK partnerstvo v obrane. Odporúčania uzatvára výzva na zváženie vytvorenia európskeho jadrového deterentu resp. začatie diskusií aké politické dohody a spôsobilosti sú potrebné na vytvorenie európskeho jadrového odstrašenia pôsobiaceho popri rozšírenom odstrašení US.

Link: <https://ecfr.eu/wp-content/uploads/2023/04/The-art-of-vassalisation-How-Russias-war-on-Ukraine-has-transformed-transatlantic-relations.pdf>

Bývalý riaditeľ pre politické plánovanie na STADEPE a dlhoročný predseda Rady pre zahraničné vzťahy vo *Foreign Affairs* Richard N. Haas spolu s profesorom medzinárodných vzťahov na Georgetown Univerzite Charlesom Kupchanom sa v autorskom článku venujú scenárom k možného výsledku ruského konfliktu na Ukrajine a následne na ich základe formulujú odporúčania pre diplomatickú stratégiu na urovanie konfliktu. Za najpravdepodobnejší scenár nepovažujú víťazstvo UA, ale krvavé prímerie. Západ umožnil UA nadefinovať ciele ukrajinského víťazstva, avšak tieto sa postupne dostávajú do konfliktu s inými ďalšími cieľmi Západu. Autori článku preto zdôrazňujú potrebu diplomacie, ale aj zvýšenej vojenskej pomoci, substantívneho pokroku na bojisku, aby UA dosiahla čo najlepšie rokovacie podmienky najneskôr do konca tohto roku. Autori v závere o. i. navrhujú vytvorenie mierovej misie OSN a OBSE na Ukrajine.

Hoci Washington správne sleduje riziko eskalácie konfliktu, jeho obavy sú prehnané. Západná politika sa zmieta medzi cieľmi zabrániť katastrofickému zlyhaniu (pri ktorom Rusko pohltí nedostatočne vyzbrojenú Ukrajinu) a katastrofickému úspechu (pri ktorom príliš vyzbrojená Ukrajina privedie Putina zahnaného do kúta k eskalácii). Autori však odporúčajú, aby Západ prestal odstrašovať sám seba a začal Ukrajine poskytovať tanky, rakety dlhého doletu a ďalšie zbrane, ktoré potrebuje na to, aby v nasledujúcich mesiacoch získala späť kontrolu nad väčšou časťou svojho územia.

**AJ NAPRIEK VÄČŠEJ POMOCI
TÁTO VOJNA SMERUJE K
PATOVEJ SITUÁCII**

Viac tankov by zvýšilo schopnosť ukrajinských síl preraziť ruské obranné línie na juhu Ukrajiny. Rakety dlhého doletu - konkrétne armádny taktický raketový systém alebo ATACMS, ktorý Spojené štáty doteraz odmietali poskytnúť - by umožnili Ukrajine zasiahnuť ruské pozície, veliteľské stanovišťa a muničné sklady hlboko v Ruskom ovládanom území, čím by sa pripravila pôda pre úspešnejšiu ukrajinskú

ofenzívu. Americká armáda by tiež mala začať s výcvikom ukrajinských pilotov na lietadlá F-16. Výcvik by si vyžadoval čas, ale začať ho teraz by Spojeným štátom umožnilo dodať moderné lietadlá, keď budú piloti pripravení, čím by vyslali Rusku signál, že schopnosť Ukrajiny viesť vojnu je na vzostupnej trajektórii.

Napriek všetkému, čo by väčšia vojenská pomoc Západu priniesla, je nepravdepodobné, že by zmenila základnú skutočnosť, že táto vojna smeruje k patovej situácii. Zintenzívnenie poskytovania vojenskej pomoci Ukrajine síce pomôže ukrajinským silám dosiahnuť pokrok na bojisku, ale dáva len malé nádeje, že Kyjevu sa podarí obnoviť úplnú územnú celistvosť. Neskôr v tomto roku pravdepodobne vznikne patová situácia pozdĺž novej styčnej línie. Keď sa tak stane, vystane zrejma otázka: Čo ďalej? Robiť viac toho istého nemá zmysel. Dokonca aj z pohľadu Ukrajiny by bolo nerozumné pokračovať v tvrdohlavom úsilí o úplné vojenské víťazstvo, ktoré by sa mohlo ukázať ako Pyrrhovo. A politika voči Ukrajine by sa mohla výrazne zmeniť, ak by vo voľbách v roku 2024 získali Biely dom republikáni. Je čas pripraviť plán B.

Presvedčiť Kyjev, aby súhlasil s prímerím a neistým diplomatickým úsilím, by mohlo byť nemenej náročné ako presvedčiť Moskvu. Avšak mier na Ukrajine nemôže byť rukojemníkom vojnových cieľov, ktoré sú síce morálne oprávnené, ale pravdepodobne nedosiahnuteľné. Mierový plán by skôr spočíval v odložení riešenia štatútu územia a ľudí, ktorí sú stále pod ruskou okupáciou. Kyjev by sa

nateraz vzdal pokusu o opätovné získanie týchto území silou a namiesto toho by akceptoval, že obnovenie územnej celistvosti musí počkať na diplomatický prielom, keď Putin už nebude pri moci. Prímerie by bolo podmienené tým, že sankcie proti RU ostanú v platnosti a normalizácia vzťahov Západu s RU odložená dovtedy, pokiaľ RU nepodpíše mierovú dohodu, ktorá bude prijateľná pre Kyjev. Tento vzorec teda spája strategický pragmatizmus s politickou zásadovosťou. Ako ďalší stimul by Západ mal Ukrajine ponúknuť bezpečnostný pakt, čo neznamená nateraz nepravdepodobné členstvo v NATO, ale dohodu podobnú dohode medzi US-IL (s čl. 4. WZ) s primeranými prostriedkami sebaobrany. Popri tom by EÚ mala spracovať dlhodobý pakt o hospodárskej podpore a navrhnuť harmonogram prijatia do EÚ, ktorý by Ukrajine zaručil, že je na ceste k plnej integrácii do Únie. Západ by navyše naďalej využíval sankcie a diplomatické páky na obnovenie územnej celistvosti Ukrajiny - ale za rokovacím stolom, nie na bojisku.

**MIER NEMÔŽE BYŤ RUKOJEMNÍKOM
SÍCE MORÁLNE OPRÁVNENÝCH, ALE
NEDOSIAHNUTEĽNÝCH CIEĽOV**

Bývalý námestník ministra obrany US Ian Brezinski a bývalý veľvyslanec US v NATO a v Moskve Alexander Vershbow spracovali niekoľko poznámok pre lídrov NATO pre nadchádzajúcim samitom NATO vo Vilniuse, ktorý podľa autorov musí priniesť viac než len vyjadrenie transatlantickej solidarity proti ruskej agresii a rétorickú podporu Ukrajine. Spojeneckí lídri musia využiť príležitosť na presadenie obrannej a odstraňujúcej zostavy NATO, ktorá podstatne posilní európsku bezpečnosť a mier, zdôrazní odhodlanie NATO podporiť Ukrajinu a začne proces dobudovania celistvej a slobodnej Európy, v ktorej bude Ukrajina plne integrovaná do transatlantického spoločenstva vrátane členstva v NATO. Ak Spojené štáty a ich spojenci neurobia dost' pre to, aby Ukrajina tento rok zvíťazila nad Ruskom, mohli by v budúcnosti čeliť potrebe priamej a oveľa nákladnejšej intervencie, preto spojenecká podpora musí zahŕňať nasledujúce kroky:

- Posilniť obranu NATO na jeho východnom krídle: V Madride spojenci rozhodli o zvýšení počtu nasadených jednotiek NATO v rámci posilnenej predsunutej prítomnosti (EFP) z úrovne práporu na úroveň brigády, ale v skutočnosti sa do krajín na východnom krídle nasadzujú len veliteľstvá na úrovni brigády. Namiesto toho by sa do týchto krajín mali do konca roka nasadiť celé brigádne jednotky so spôsobilosťami nevyhnutného spravodajstva, situačného prehľadu a prieskumu, s protivzdušnou a protiraketovou obranou, paľbou na veľké vzdialenosti a ďalšími podpornými spôsobilosťami, aby tak boli k dispozícii dostatočné sily na adresovanie akejkoľvek formy ruskej agresie alebo zabratia územia. Naplnenie hesla „brániť každý centimeter územia NATO“ znamená aj neviazať sa na obmedzenia Zakladajúceho aktu NATO-Rusko z 1997.
- Plne podporiť vojnové ciele Ukrajiny: Ukrajina a len Ukrajina musí určovať svoje ciele vo vojne, ktorú rozpútať Rusko. Spojenci by mali vo Vilniuse signalizovať svoje plné odhodlanie podporiť Ukrajinu v jej úsilí dosiahnuť jej vlastnú definíciu víťazstva v konflikte. Akákoľvek nejednoznačnosť v súvislosti s týmito cieľmi zo strany spojencov ešte pred začatím mierových rokovaní medzi Ukrajinou a Ruskom by podkopala rokovaciu pozíciu Ukrajiny a posilnila Putinovu sebadôveru pri konečnej realizácii jeho maximalistických ambícií.
- Výrazne rozšíriť hospodárske sankcie voči Rusku: Prognóza Medzinárodného menového fondu, podľa ktorej ruská ekonomika v roku 2023 skutočne porastie, je významným ukazovateľom nedostatočnosti súčasného režimu sankcií. Ak Západ nevyužije svoj hospodársky vplyv v plnej miere, tak riskuje predĺženie konfliktu signalizovaním jeho nedostatočného odhodlania, čo nahrá Putinovej vojnovéj mašinérii a sebadôvere. Ďalšie sankcie US a EÚ by mali zahŕňať opatrenia na zníženie príjmov Ruska z jeho vývozu, obmedzenia vývozu do Ruska, najmä špičkových technológií a širšie sankcie voči ruským podnikom vrátane tých, ktoré sa podieľajú na obchádzaní sankčných opatrení.
- Spustiť iniciatívy NATO na zvýšenie produkcie obranných spôsobilostí ČS NATO: Na samite vo Vilniuse by mali spojeneckí lídri schváliť dvoj- až trojročný harmonogram na rozšírenie výrobných kapacít zbraňových systémov a munície, ktoré sú rozhodujúce pre potreby obrany NATO, vrátane ich poskytnutia Ukrajine, ktoré ich potrebuje na víťazstvo nad Putinovou inváziou a odradenie Ruska od zvažovania prípadnej tretej invázie.
- Rozšíriť a inštitucionalizovať vojenskú podporu NATO pre Ukrajinu: Preto samit NATO vo Vilniuse by mal zrušiť spojencami vytvorené obmedzenia na dodávky útočných zbraní a poskytnúť taktické raketové systémy (ATACMS) a zahŕňať rozšírený výcvik ukrajinských síl v krajinách NATO vrátane výcviku pilotov na moderných západných stíhačkách a rozmiestnenie inštruktorov NATO na bezpečných miestach na západnej Ukrajine. Prekonať nejednoznačnú formuláciu týkajúcu sa členstva Ukrajiny v NATO, ktorá bola vyhlásená na samite v Bukurešti v roku 2008 a ktorá sa ukázala pre Európu ako destabilizujúca. Vo Vilniuse by mali lídri NATO jasne vyhlásiť, ako to uviedol aj bývalý minister zahraničných vecí USA Henry Kissinger, agresia Moskvy znamená, že európska bezpečnosť si vyžaduje ukotvenie Ukrajiny v NATO. To znamená plné členstvo a prechodné kroky vedúce k tomuto cieľu, vrátane vytvorenia nového Partnerstva NATO-Ukrajina pre odstrašenie a obranu (DDP) a pozývania UA na zasadnutia Severoatlantickej rady. Z Kontaktnej skupiny pre obranu Ukrajiny vytvoriť stále teleso na koordináciu krátkodobej vojenskej pomoci a na čele so Spojenými štátmi začať spojenecké diskusie o zárukách kolektívnej obrany pre Ukrajinu, podobných článku 5.

**AGRESIA MOSKVY ZNAMENÁ,
ŽE EURÓPSKA BEZPEČNOSŤ SI
VYŽADUJE UKOTVENIE
UKRAJINY V NATO**

Bývala rozvojová diplomatka OSN Chelsea Ngoc Minh Nguyen sa pre názorovu sériu „Dialógy z periférií“ zamýšľa nad vhodnosťou posolstiev vojnovnej diplomacie Ukrajiny smerom ku globálnemu Juhu. Konštatuje, že doterajší „civilizačný a exkluzívny prístup“ Ukrajiny k vojnovnej diplomacii na získavanie medzinárodnej podpory zlyháva najmä práve v krajinách globálneho Juhu.

**BOJE ZA TIE ISTÉ HODNOTY
PREBIEHAJÚ AJ NA INÝCH MIESTACH
NA SVETE. CIVILIZAČNÝ PRÍSTUP JE
INHERENTNE EXKLUZÍVNY**

Upozorňuje, že v súčasnosti, keď prebiehajú boje nielen na Ukrajine, ale aj na iných miestach na svete – okrem iného v Mjanmarsku, Thajsku, Sudáne a Palestíne, za tie isté hodnoty univerzálnej ľudskej dôstojnosti, rovnosti a spravodlivosti, sa problematickými stávajú civilizačné a inherentne vylučujúce tvrdenia o tom, o akú národnú a globálnu budúcnosť sa bojuje z hľadiska hodnôt. Aj keď

autorka odsudzuje ruskú inváziu, poukazuje na fakt, že prístup Ukrajiny bol sebaobmedzujúci a sebazničujúci pokiaľ ide o dosiahnutie väčšieho ohlasu v mnohých krajinách globálneho juhu, ako aj vytvárania sentimentu o spoločnom boji.

Civilizačný prístup je vo svojej podstate vylučujúci, a preto anti-univerzálny a anti-humanistický, založený na skreslenom chápaní koreňov mnohých súčasných problémov, ktoré sužujú nielen Ukrajinu, vrátane dobovačných vojen, útlaku a vykorisťovania. Diplomacia, či už počas vojnových, alebo v mierových časoch, nie je len o maximalizácii národných záujmov jednej krajiny štandardnými predstavami o realpolitike, ale aj o sprostredkovaní svojich názorov svetu na hodnoty a budúcnosť založených na vzájomnej solidarite a rešpekte. Okrem iného sa poukazuje na fakt, že zaužívaný výraz „globálny juh“ sa minimálne od 70. rokov 20. storočia značne devalvoval na výraz bez väčšieho súdržného a jednotného politického významu. Viaceré krajiny globálneho juhu mali v minulosti silné väzby a často celkovo pozitívne skúsenosti s bývalým ZSSR. Na rozdiel od Ukrajiny sa ruskej vojnovnej diplomacii doteraz darilo prezentovať a využívať spomienkový optimizmus, aj keď nečestným zobrazením súčasného ruského štátu ako pokračovateľa ZSSR.

Čo sa konkrétnych krajín týka, vo Vietname, najmä pre viaceré hnutia za nezávislosť v 20. storočí, bol Sovietsky zväz mnohými vnímaný ako multi-etnický a internacionálny projekt, ktorý slúžil ako alternatívny model rýchleho ekonomického, sociálneho a ľudskeho rozvoja pre spravodlivejší dekolonizovaný svetový poriadok. V minulom roku dochádzalo k porovnávaniu vojny vo Vietname a na Ukrajine a viacerí analytici tvrdili, že Ukrajina je „Vietnamom 21. storočia“. Rozdielnosť medzi nimi je však zjavná. Vietnamská vojna /1955-1975/ bola občianskou vojnou konkurujúcich vízií o nezávislej štátnosti krajiny aj pokračovaním intervencionistického imperializmu.

V prípade Indonézie zložitnosť pozostáva v tom, že hoci bola dobrým spojencom USA počas domácej vojenskej diktatúry /1965 – 1998/, je zároveň krajinou, v ktorej mnohé sociálne vrstvy naďalej radi oceňujú a spomínajú na ZSSR. A hoci Indonézia oficiálne deklaruje neutralitu, vláda dôsledne hlasovala za všetky doterajšie rezolúcie v VZ OSN požadujúce rešpektovanie legitímnej územnej celistvosti a suverenity Ukrajiny a stiahnutie ruských jednotiek, prezident Widodo navštívil Kyjev a počas summitu G20 umožnil predstaviť prezidentovi Zelenskému svoj 10-bodový mierový plán.

Na záver autorka konštatuje, že dôležitosť Ukrajiny pre globálny juh je inherentná, hoci v súčasnosti ešte nedocenená. Poukázala na dilemu, či bude Ukrajina schopná realizovať svoj oveľa väčší a univerzálny potenciál pre budúcnosť sveta, a nie len byť „súčasťou Európy“. Niektoré z obmedzení ukrajinskej vojnovnej diplomacie na globálnom juhu boli objektívne štrukturálne, vzhľadom na to, do akej miery Moskva z veľkej časti riadila diplomatické záležitosti ZSSR, čo súčasné Rusko plne využíva na globálnom juhu vo svojej diplomatickej vojnovnej ofenzíve proti Ukrajine. Navyše, ukrajinská demokracia v mnohých ohľadoch ponúka viditeľnejšiu nádej a priestor pre sociálny boj, zmenu a vitalitu v porovnaní s Ruskom a dokonca aj v porovnaní s mnohými krajinami globálneho Juhu.

Link: <https://commons.com.ua/en/ukrajinska-diplomatiya-na-globalnomu-pivdni/>

Prezidentka *German Marshall Fund* v USA Heather A. Conley a viceprezidentka GMF pre geostretégu v Paríži A.de Hoop Scheffer hodnotia pozorne sledovanú cestu delegácie francúzskeho prezidenta do Pekingu v sprievode predsedníčky Európskej Komisie U. von der Leyenovej. Poznámky E. Macrona pre médiá cestou späť do Paríža vyvolali príval kritiky.

V tom, čo prezident Macron povedal počas návštevy Pekingu a po nej, nebolo nič nové. Bola to jasnosť jeho posolstiev a zvolené prostredie, ktoré rozrušilo Washington. Opakovane a konzistentne obhajoval potrebu, aby Európa definovala *exit* stratégiu pre vystúpenie zo svojej "medziľahlosti" v súťaži medzi Spojenými štátmi a Čínou. Prezident Macron je presvedčený, že je to jediný spôsob, ako sa vyhnúť európskej strategickej bezvýznamnosti a dokonca ponúkol vlastnú definíciu tohto pojmu: "Strategická autonómia znamená, že máme zhodné názory so Spojenými štátmi, ale či už ide o Ukrajinu, vzťah s Čínou alebo sankcie, máme európsku stratégiu."

**STRATEGICKÁ AUTONÓMIA
ZNAMENÁ ZHODNÉ NÁZORY
S USA, ALE ČI UŽ IDE O
UKRAJINU, VZŤAH S ČÍNOU
ALEBO SANKCIE, MÁME
EURÓPSKU STRATÉGIU**

FR sa snaží o zblížovanie s US, keď je to možné, ale uprednostňuje európsku stratégiu, keď sa záujmy rozchádzajú, najmä keď politika US nezohľadňuje európske záujmy. V poslednom čase takýchto príkladov ponúkol Washington niekoľko v podobe zákona o znížení inflácie (IRA), vytvorenia AUKUS-u a zákona *CHIPS*. Macronove komentáre však odhaľujú tvrdú realitu, že Európania nedostatočne definovali svoju geopolitickú stratégiu a následne sú v pokušení nasledovať politiku USA bez toho, aby sa zamysleli nad možnými dôsledkami pre seba. Macron myslí dopredu aj na voľby v USA v 2024 a na potenciálnu potrebu Európy pripraviť sa na tvrdšie vzťahy s US.

Paríž neusiluje o rovnakú blízkosť s Pekingom akú má s Washingtonom. Čína je hlavnou témou francúzsko-amerických rozhovorov a strategických dialógov, či už na bilaterálnej úrovni, na stretnutiach G7, alebo dokonca počas konzultácií NATO o kybernetickej bezpečnosti, Rusku a vesmíre. Spôsob akým Macron sformuloval svoje komentáre o Taiwane bol však v čase prebiehajúcich čínskych vojenských cvičení v prielive nevhodný. Totiž Francúzsko podporuje *status quo*, ktoré Macron potvrdil pred cestou v rozhovore s prezidentom US Joeom Bidenom a rovnako dal jasne najavo aj čínskemu prezidentovi Si Ťin-pchingovi, že otázka Taiwanu by sa mala riešiť prostredníctvom dialógu. Francúzsku rozhodne nechýba záujem o Taiwan, pretože je jedinou krajinou EÚ, ktorá pravidelne hliadkuje v Juhočínskom mori a najmä v Taiwanskom prielive. Francúzsko a Európa sa zaoberajú skôr znižovaním rizika než odpútavaním sa od Číny, ktorým nejde o pretrhnutie väzieb s druhou najväčšou ekonomikou sveta. Takúto prípadnú cenu nákladov by si mal uvedomiť aj Washington. Totiž napriek napätiu medzi USA a Čínou dosiahol čínsko-americký obchod rekordnú úroveň 690 miliárd dolárov v roku 2022, pričom sa zvyšuje dovoz aj vývoz. Výzvou je nájsť správnu rovnováhu medzi zahraničným obchodom a geopolitikou.

Macron by mal menej verejne hovoriť a viac času venovať zákulisnej diplomacii a konzultáciám s partnermi z EÚ. Hovoriť v mene Európy bez predchádzajúcich konzultácií a predkladať koncepcie na otestovanie reakcií alebo na vyvolanie diskusií je neužitočné a pre spojencov znepokojujúce. "Macronova metóda" je nefunkčná a zatieňuje podstatu nedávneho vývoja politík EÚ. Európa v skutočnosti v posledných piatich rokoch posilnila svoj hospodársky a geopolitický súbor nástrojov prostredníctvom prijatia Európskeho aktu o čipoch, stratégie na dosiahnutie klimatickej neutrality, zaistenia kritických surovín, skríningu investícií a vytvorenia Európskeho mierového nástroja. Všetky tieto kroky sú dôležité pre budúcnosť Európy a transatlantických vzťahov.

Iróniou je, že Macron nechce byť vnímaný ako nasledovník americkej politiky voči Taiwanu, alebo Číne, ale chce, aby európska politika sledovala francúzske záujmy. Čím viac však Paríž pôjde vlastnou cestou v politike voči Číne alebo Rusku, tým menej pravdepodobné je, že Európa bude v týchto nepokojných a neistých časoch nasledovať Macrona. Najsilnejší a najvýstižnejší Macronov citát z jeho cesty odhaľuje, prečo ide Francúzsko vlastnou cestou: Osobný čas, ktorý Si venuje návšteve, ukazuje, že Francúzsko nie je považované za krajinu ako každá iná". Počas tejto návštevy však Macron ukázal, že Francúzsko je celkom ako niekoľko ďalších krajín, ktoré sa snažia získať od Číny hospodársky zisk na úkor svojej bezpečnosti a vedúceho postavenia.

Link: <https://www.gmfus.org/news/emmanuel-macron-china>

V súvislosti s vojnou na Ukrajine, pozastavením dohody New START a nárastom obáv z eskalácie publikovala bývala zástupkyňa GT NATO Rose Gottemoeller článok v ktorom argumentuje, že vzhľadom na existenčnú hrozbu, ktorú predstavujú jadrové zbrane majú USA osobitnú zodpovednosť - ba dokonca povinnosť voči ľudstvu - využiť diplomaciu na zníženie jadrového napätia. V autorskom článku sa venuje ruskej jadrovej hrozbe, významu diplomacie a dvom základným nástrojom diplomacie a vyjednávania: podpore vzájomnej komunikácie a venovaniu pozornosti procesom vyjednávania.

V diplomacii riešenie problémov prostredníctvom dialógu a odstrašenia idú ruka v ruku. Diplomacia je tak základným aspektom integrovaného odstrašovania, ktoré využíva všetky prvky štátnej moci USA. Bidenova administratíva predstavila túto koncepciu vo svojej Národnej bezpečnostnej stratégii z 2022, pričom zdôraznila, že bude integrovať kapacity "s cieľom využiť celú škálu amerických predností, od diplomacie, spravodajských a ekonomických nástrojov až po bezpečnostnú pomoc a rozhodnutia k zostave síl".

Nikde nie je diplomacia dôležitejšia než v jadrovej oblasti, kde sa treba za každú cenu vyhnúť eskalácii. Hrozby použitia jadrových zbraní sa týkajú existenčného ohrozenia ľudstva. Preto by sa k nim malo pristupovať ako k problémom, ktoré majú význam a prioritu pre ľudstvo ako celok. Pokusy o ich riešenie nie sú "odmenou za nevhodné správanie sa" alebo "odpoveďou na jadrové vydieranie".

R. Gottemoeller v historickom exkurze poukazuje na príklady z diplomatickej praxe, kde je dôležité „komunikovať o komunikácii“, usilovať sa aj v prípadoch ak druhá strana neodpovedá, využívať na komunikáciu posolstiev sprostredkovateľov (napr. obilná dohoda sprostredkovaná GT OSN a Erdoganom). Takýto rokovací proces je úspešný, osobitne ak inštrukcie pochádzajú z najvyššej úrovne. V prípadoch, že proces „z hora“ nefunguje, niekedy aj expertná úroveň dokáže dosiahnuť pokrok, osobitne v technických otázkach spoločného záujmu, ktorých vyrokúvanie vyžaduje čas a priestor. Rozloženie problematiky na drobné, ústupky v jednotlivých otázkach sprevádzané malými technickými „vít'azstvami“ buduje dôveru pre vznik dohody, samozrejme s prihliadnutím na zlaté pravidlo, že nič nie je dohodnuté pokiaľ nie je dohodnuté všetko.

S ohľadom na pozastavenú implementáciu dohody New START z ruskej najvyššej úrovne, R. Gottemoeller odporúča vyhnúť sa čierno-bielemu, tvrdohlavému, či trhovníckemu prístupu s cieľom zabrániť materializácii hrozby jadrového útoku na Ukrajinu. Snaha o obnovenie implementácie New START by mala byť sprevádzaná snahou udržať spoločný záujem nezhoršiť vnímanie bezpečnostného prostredia u tretích strán, ktoré by mohli usilovať o vlastné jadrové zbrane resp. rozširovať arzenál existujúcich. Tento druh posolstiev radšej komunikovať neverejne na podporu spoločného záujmu zabrániť hromadeniu jadrových zbraní nie len medzi sebou, ale aj vo svete. Okrem diskusií k obnoveniu implementácie New START, by na technickej úrovni mala prebiehať diskusia strán k očakávaniu od rokovaní k nástupníckej dohode New START. Z verejných zdrojov sú známe niektoré ciele US, obmedziť taktické zbrane RU a „exotické“ nosiče a o cieľoch RU sa môžeme domnievať, že pôjde o obmedzenia k systémom „promptného globálneho útoku“, možno systémov protiraketovej obrany, ale poznanie hierarchie top prioritných cieľov pomôže expertom položiť základy budúcej zmluvy.

Ak sa podarí zaviesť a udržať produktívny rokovací proces, potom na tom bude Amerika z hľadiska schopnosti odrázať ruské jadrové hrozby lepšie ako dnes. Washington bude mať prinajmenšom posilnené komunikačné linky, ktoré mu poskytnú viac príležitostí na odstrašenie. USA maximálne posilnia odstrašujúci prostriedok proti použitiu ruských jadrových zbraní tým, že obnovia spoločný záujem o stabilné jadrové vzťahy, ktoré si obe krajiny vytvorili za ostatných 60 rokov. Tento spoločný záujem bol v minulosti najlepšie vyjadrený vo vyhlásení Reagana a Gorbačova, že jadrovú vojnu nemožno vyhrať a nikdy sa ani nesmie viesť. Paradoxne, Rusko, Spojené štáty, Čína, Francúzsko a Spojené kráľovstvo toto vyhlásenie zopakovali v januári 2022, necelé dva mesiace pred ruskou inváziou na Ukrajinu. Spojené štáty a Rusko ako dve najväčšie jadrové mocnosti majú osobitnú zodpovednosť za to, aby tieto zbrane boli kontrolované a obmedzené a aby sa nerozširovali do rúk iných. Toto partnerstvo zabezpečilo, že počet jadrových zbraní vo svete od konca 60. rokov 20. storočia klesá.

**USA MÁ OSOBITNÚ
ZODPOVEDNOSŤ – BA
DOKONCA POVINNOSŤ VOČI
ĽUDSTVU – POKRÁČOVAŤ V
ROZHOVOROCH S MOSKVOU**

Link:<https://tnsr.org/2023/03/the-role-of-u-s-diplomacy-in-counter-russias-nuclear-threats-and-misbehavior/>

Holandský inštitút *Clingendael* v osobitnej sérii analýz hodnotí vývoj v Iráne za ostatných 12 mesiacoch v štyroch oblastiach: 1) vzťahov štátu a spoločnosti; 2) vzťahov medzi elitami navzájom; 3) hospodárske vyhlídky a 4) zahraničné vzťahy Iránu.

Vyhodnotením týchto štyroch kategórií analytici dospeli k záverom, že Irán sa za uplynulé obdobie ešte rýchlejšie vzdáľuje od Západu, ale jeho nádeje na záchranu Východom (RU a CN) nebudú naplnené, prinajmenšom z hospodárskeho hľadiska. Nanovo dosiahnutá stabilita v Iráne je v súčasnej forme krehká, pretože dosiahla hranice možného kompromisu medzi elitou štátu a spoločnosťou. V blízkej budúcnosti by mohlo dôjsť k odchodu vysokopostavených predstaviteľov starej elity, čo však bude mať len obmedzený vplyv na zmeny v bezpečnostných zložkách a administratíve štátu. Avšak tento odchod časti elit z verejného života ešte viac oslabí zvyšky legitimacy režimu v očiach verejnosti. Okrem toho zložité hospodárske podmienky spôsobili, že pre mnohých Iráncov je dosiahnutie dôstojného života nedostupné, čo zvyšuje potenciál sociálne motivovaných protestov chudobných a nezamestnaných.

**IRÁN SA OD ZÁPADU
VZDÁĽUJE, ALE JEHO
OČAKÁVANIA NA
ZÁCHRANU OD VÝCHODU
NEBUDÚ NAPLNENÉ**

Rámeč vzťahov štátu a spoločnosti autori definujú dialektickým vzťahom medzi naratívnom protestujúcich, realitou protestov a proti-reakciou štátu. Po dlhých týždňoch protestov koncom 2022 a začiatkom 2023 sa metódy vznášania požiadaviek presunuli z foriem občianskej neposlušnosti na aktivizmus na sociálnych sieťach, keďže celoštátne štrajky v uliciach neboli pre protestujúcich udržateľné vzhľadom na závažnosť hospodárskej krízy v Iráne. Represívne opatrenia vlády koncom 2022 vyústili do zabitia 507 občanov, 18500 zatknutých, vrátane 665 študentov, k vyneseniu niekoľkých rozsudkov trestu smrti ako aj k vykonaniu dvoch popráv obvinených „z vojny proti Bohu“. V polovici januára 2023 boli represie kombináciou priameho aj nepriameho zastrásovania, ako aj istej zmierlivosti režimu usilujúceho ukončiť protesty formou „amnestie“ pre tisíce obvinených na proti podpis nezúčastniť sa protestov v budúcnosti. Tresty za protivládnu činnosť zostali vysoké v rozsahu 10-15 rokov väzenia. Uvedené len zdôrazňuje nechotu štátu obnoviť „spoločenskú zmluvu“ napr. cestou diskusie o hospodárskych reformách a sociálnych úpravách. Pokles pouličných protestov nie je znakom toho, že hnev ľudí voči vláde ustúpil, ale skôr toho, že ich hnev bol potlačený.

Dynamika medzi elitami, tými, ktoré reprezentujú krídlo najvyššieho vodcu Chámeneiho a predstaviteľmi starej postupne vytlačenej elity sa ukázala v nezhodách ako sa vysporiadať so začínajúcimi nepokojmi, čo vyústilo v rozkol na strane expremiéra Mousaviho, ktorý požadoval zmeny v ústave a politickom systéme islamskej republiky. Predstavitelia starej elity, Mousavi aj bývalý reformný prezident Chátamí neskôr verejne priznali, že politický systém Iránu nie je reformovateľný z vnútra a stáva sa čoraz viac závislý na ultrakonzervatívnej podpore.

Hospodárske vyhlídky Iránu zhoršuje systemická korupcia a medzinárodné sankcie (JCPOA). Inflácia dosiahla 41,4% vo februári 2023 s dopadom na kúpnu silu obyvateľstva s perspektívou jej ďalšieho poklesu, keďže inflácia v budúcom roku prekročí 50%. Klesajúci hospodársky rast, úbytok strednej triedy vytvárajú riziko „rebélie chudobných“, čo môže „prevrátiť všetko na ruby“, ako si uvedomujú aj členovia poradnej rady najvyššieho vodcu.

Zahraničné vzťahy sú poznačené vývojom ohľadom JCPOA, ktorej rokovania sa ocitli v slepej uličke a obnova jadrovej dohody už prestáva byť prioritou a to aj na pozadí konfliktu na UA a vojenskej podpory IR pre RU, ako aj v diskusiách UK, US a EÚ označiť iránske Revolučné gardy za teroristickú organizáciu (FTO). Tým ako sa zhoršujú vzťahy Iránu so Západom sa Teherán snaží preorientovať na Východ. Okrem vojenskej pomoci pre RU sa snaží rozvíjať hospodárske vzťahy s Moskvou, ktorá však obdobne čelí sankciám. Plné členstvo Iránu v Šanghajskej organizácii pre spoluprácu a osobitne a dohoda s Pekingom majú Teheránu zabezpečiť ekonomické prežitie, avšak perspektíva domácej politickej nestability v Iráne bude limitujúcim faktorom pre výrazné hospodárske angažovanie sa Číny, na ktorom sa obe krajiny dohodli v Komplexnej strategickej dohode z 2021.

Link: <https://www.clingendael.org/publication/lost-transition-where-might-iran-be-heading/>

Centrum pre strategické a medzinárodné štúdie v sérii esejí o geopolitike (*Marshall Papers*) publikovalo článok profesora Aarona Friedberga, člena kongresovej komisie pre americko-čínske bezpečnostné a hospodárske vzťahy. Profesor na Princetonskej univerzite načrtáva tri geopolitické zoskupenia, ktoré tvoria medzinárodný systém - demokracie, ktoré sú široko orientované na USA, "autoritársku os" vedenú Čínou a Ruskom a čoraz viac kľúčový globálny Juh. Friedberg skúma, ako by sa Spojené štáty a ich partneri mali orientovať v tomto meniacom sa globálnom poriadku.

Autor si v článku všíma, že napriek rozdielnym historickým trajektóriám, rýchly rast Číny a úpadok Ruska, nevedla zmena statusu RU k treniciam, či povýšenectvu CN, práve naopak, Peking a Moskva si našli cestu spolupráce, aj keď by práca, či prinajmenšom si vzájomne neprekážali. Avšak skeptici kohézie RU-CN vzt'ahu upozorňujú, že tieto dve autoritárske mocnosti majú na dosiahnutie svojich strategických cieľov rozdielne časové horizonty. Zatiaľ čo ruské možnosti sú limitované na podvracanie iných a šírenie nestability, Čína má uvoľnenejší a inkrementálny prístup na ceste ku globálnemu líderstvu v rámci existujúceho medzinárodného systému. Avšak ak Čína pocíti spomalenie svojho rastu kvôli externej opozícii, potom sa môžu demokracie ocitnúť konfrontované dvomi vysoko agresívnymi autoritárskymi režimami naraz a koordinovane na oboch stranách euroázijskej dosky. Peking nateraz verí, že vojnové ťaženie Moskvy mu umožňuje realizovať jeho opatrnú stratégiu na získanie regionálneho líderstva, zatiaľ čo zdroje a pozornosť USA smerujú z Ázie do Európy. Závislosť a oslabovanie Moskvy môže viesť aj k transferu jej najvyspelejších systémov do Číny resp. k odstrihnutiu ruských vývozov do Indie a Vietnamu, regionálnych súperov Číny. Okrem toho, Peking za svoje ekonomické a diplomatické krytie Moskvy implicitne očakáva, že v prípade jeho invázie na Tajvan podnikne Moskva diverzné akcie v Európe. Peking si je rovnako vedomý kalkulácie, že eventuálna neutralizácia Ruska by vrhla celú pozornosť Západu na Čínu a aj preto sa perspektívne poisťuje voči novej námornej blokáde rozširovaním pozemnej siete ruských energonosičov, ktoré nemajú len komerčný rozmer lacnej energie. Rozhodnutie Pekingu otvorene dodávať zbrane Moskve s rizikom

sekundárnych sankcií Západu by tak nastalo asi až v prípade, že Rusko sa ocitne na hrane porážky. Preto je pre Peking ideálnym výsledkom vojny na Ukrajine návrat k *status quo ante*, k zamrznutému, a v podstate nedoriešenému konfliktu nad ktorým visí hrozba otvorenej konfrontácie Ruska so Západom. To vytvorí situáciu čoraz hlbšieho ponárania sa Ruska do čínskeho objatia a bude vyrušovať zameranie USA na Indo-Tichomorie. V tomto ohľade sa Peking môže prezentovať ako čestný sprostredkovateľ mieru na Ukrajine, získavať si srdcia Európanov ako aj zasievať rozpory medzi spojencov Washingtonu.

**ROZHODNUTIE PEKINGU
DODÁŤ ZBRANE MOSKVE
NAJSKÔR NASTANE
V PRÍPADE HROZIACEJ
PORÁŽKY RUSKA**

Autor článku A. Friedberg v závere článku odporúča nesnažiť sa o to isté, keďže v súčasnosti neexistuje prakticky žiadna šanca vraziť klin medzi Moskvu a Peking. Sledovanie tohto iluzórného cieľa by bolo prinajlepšom stratou času, a ak by viedlo k ústupkom, ktoré by posilnili Čínu, mohlo by to byť nebezpečné. USA a spojenci by mali naopak zdôrazňovať spoluúčasť Pekingu na barbarstve Moskvy, upozorňovať na záujmy, ktoré autoritárske mocnosti spájajú a akú hrozbu predstavujú pre demokracie, alebo menšie a slabšie štáty, bez ohľadu na ich druh režimu. Vzhľadom na užšie väzby medzi Moskvou a Pekingom, Friedberg ďalej odporúča, aby Washington spolupracoval s podobne zmýšľajúcimi partnermi s cieľom zlepšiť hospodársku, diplomatickú a vojenskú spoluprácu ako aj vytvoriť koherentný prístup angažovania sa v krajinách globálneho Juhu, ktorý by bol schopný čeliť rastúcemu vplyvu Pekingu - a v menšej miere aj Moskvy. Rizikom je nepreháňať zameškanú aktivitu mrhaním zdrojov do oblastí kde Čína je už aktívna, avšak z dlhodobého hľadiska mrhá zdroje, alebo jej aktivity sú kontraproduktívne. Peking verí, že môže byť úspešný v oblastiach kde Západ zlyhal, avšak prekážky, ktoré v minulosti brzdili rozvoj štátov tretieho sveta, vrátane korupcie, slabých inštitúcií, nadmerných dlhov a politickej nestability môže čínsky vpád ešte viac zhoršiť. Totiž stratégovia Komunistickej strany Číny veria v osoh, ktorý môžu získať angažovaním sa v krajinách rozvojového sveta a zároveň sa vedieť vyhnúť uviaznutiu a prepnutiu vlastných síl. Podobne ako Spojené štáty a Sovietsky zväz aj Čína si môže čoskoro uvedomiť, že jej ambície presahujú jej vlastné možnosti.

Link: <https://www.csis.org/analysis/world-blocs>

Valdajský diskusný klub publikoval správu analytikov D. Stefanovicha a A. Yermakova z Centra pre medzinárodnú bezpečnosť pri ruskej Akadémii vied. Správa hodnotí ruské skúsenosti z konfliktu na Ukrajine a ich implikácie pre vedenie operácií, budovanie obranných kapacít a kapacít obranného priemyslu, obstarávanie, či vývoj a výskum vojenskej techniky. Analýza v závere prihliada na geopolitické súvislosti a implikácie pre obranu v podmienkach medzinárodných sankcií. Podľa autorov správy sa ukrajinský konflikt radikálne líši od konfliktov z posledných desaťročí, keď technologicky vyspelé mocnosti viac či menej úspešne viedli vojenské operácie proti technologicky oveľa slabšiemu protivníkovi. Na Ukrajine sa ruská armáda stretáva s nepriateľom, ktorý disponuje podobnými zbraňovými systémami a vojenským vybavením a dostáva zbrane a najmodernejšiu muníciu zo západných krajín. V tomto smere ešte len zostáva vyhodnotiť ako na konflikt vplyva použitie vybraných druhov zbraní a ako zvolenej stratégie a použitej taktiky. To čo je však jasné už dnes sú politické a ekonomické realie, ktoré budú určovať rozvoj vojensko-priemyselných komplexov vo vyspelých krajinách, štruktúru ich výdavkov na obranu, ďalšie trendy a priority výskumu a vývoja a atď. Správa navrhuje možné riešenia niektorých novo identifikovaných problémov, ako aj ponúka niekoľko (pre Rusko) zásadných záverov z ktorých vyberáme:

- Na dobrovoľníkoch založené ozbrojené sily majú svoje nevýhody. Nedostatok personálu môže obmedziť vedenie operácií aj v prípadoch profesionálnej a dobre vyzbrojenej armády.
- Súčasné objemy výroby konvenčných zbraní a munície nespĺňajú požiadavky pre tento nový typ konfliktu. Preto obranný priemysel bude musieť obnoviť masovú výrobu pozemnej techniky (tankov, delostrelectva, bojových obrnených vozidiel.), čo si pravdepodobne vyžiada štandardizáciu ich typov ako spôsobu na znižovanie nákladov.
- Súčasné výdavky na obranu sú nedostatočné na to, aby bolo Rusko pripravené na konflikt podobný ukrajinskému a preto ich bude potrebné zvýšiť. Rovnako bude potrebné investovať do modernizácie výskumu a vývoja, do výroby nových zbraní a kapacít výcviku pre početnejšie ozbrojené sily.
- Špičkové technológie budú aj naďalej kľúčové na všetkých úrovniach, od spoľahlivej komunikácie a prieskumu až po vzdušnú prevahu, inak protivník začne v tejto oblasti získavať prevahu.
- Znižovanie nákladov cestou rozsiahlejšej medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a vývoja. Kde autori očakávajú viac spolupráce Ruska s Čínou, Iránom a ďalšími krajinami, ktorú ešte len bude potrebné nastaviť do porovnateľného rozsahu spolupráce západných krajín.

Na základe identifikovaných problémov autori správy ako možné riešenia odporúčajú revidovať kľúčové ukazovatele efektívnosti vynakladania výdavkov na obranu a zamerať sa na výrobu a kúpu vojenských systémov, ktoré sú pripravené na bojovú činnosť "tu a teraz". Ďalej navrhujú už dlho potrebné zjednodušenie postupov v procesoch obstarávania pre obranu štátu a prebudovanie tohto systému spôsobom, ktorý sa nebude spoliehať na zastaraný prístup, podľa ktorého je obranný priemysel motorom inovácií. Vo svete je to obranný priemysel, ktorý využíva pokročilý vývoj z civilného a komerčného výskumu. V tomto smere navrhujú aj zvýšenie otvorenosti obranného priemyslu pohľadom (kritike) zvonku, vrátane hľadanie nových technológií v nových formátoch interakcie so spojencami a partnermi ktoré vytvoria o. i. aj šedé kanály pre prístup k vyspelým technológiám z nepriateľských krajín. Záverom, autori uznávajú, že masívne zavedenie presných zbraní dlhého dosahu na všetkých možných prostriedkoch je osobitne nebezpečné, lebo môže zasiahnuť akékoľvek miesto na území nepriateľa s minimálnym časom varovania. Už teraz je preto potrebné začať uvažovať o nových opatreniach na redukciiu rizík a perspektívne aj o komplexnej kontrole zbrojenia. Avšak v súčasnej situácii je nepravdepodobné, že by sa Rusko a USA vrátili k Zmluve o otvorenom nebi, alebo k Zmluve o konvenčných silách v Európe vo verzii 2.0, ktoré sú mimo hry. Dovtedy bude prvoradá iná otázka a to - čo urobiť s nahromadenou vojenskou silou? Je ľahké predpokladať, že Európa by chcela upevniť svoje pozície v Afrike, zatiaľ čo Američania sa určite pokúsia zapojiť svoje európske kontingenty do odstrašovania Číny v Tichomorí. Druhá možnosť sa môže ukázať ako úspešná a v tomto prípade by Rusko malo mať možnosť ponúknuť Číne podporu napr. pri rozmiestnení jej námorných alebo leteckých jednotiek v bezprostrednej blízkosti Európy. Je zrejmé, že sme svedkami toho, ako sa multipolárny svet na plno rozvíja, ale sotva sa v blízkej budúcnosti stane bezpečnejším miestom. Dilema bezpečnosti, žiaľ, opäť zvíťazila nad princípom nedeliteľnosti bezpečnosti.

**MULTIPOLÁRNY SVET SA
SÍCE ROZVÍJA, ALE SOTVA
SA STANE BEZPEČNEJŠÍM**

Link: <https://valdaiclub.com/files/41011/>